

Pozarolnicze funkcje małych gospodarstw rolnych

Marta Dudek

Koordynator wojewódzki OSZE

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Pozarolnicze funkcje małych gospodarstw rolnych

Plan strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 przewiduje w ramach interwencji (działania) LEADER środki finansowe przeznaczone na start lub rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych (**do 23,88 ha**), w szczególności w zakresie następujących form:

- zagrody edukacyjne
- gospodarstwa agroturystyczne
- gospodarstwa opiekuńcze

Zagroda edukacyjna

Zgodnie z definicją Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

„zagroda edukacyjna” to obiekt:

- świadczący usługi edukacyjne w postaci warsztatów, pokazów lub szkoleń
- zlokalizowany na obszarach wiejskich
- prowadzony przez mieszkańca wsi
- posiadający i prezentujący zwierzęta gospodarskie lub uprawy rolnicze
- realizujący przynajmniej dwa cele edukacyjne spośród niżej wymienionych:

1) produkcja roślinna, 2) produkcja zwierzęca, 3) przetwórstwo produktów rolnych, 4) świadomość ekologiczna i konsumencka, 5) dziedzictwo kultury materialnej wsi, tradycyjnych zawodów, rękodzieła i twórczości ludowej

Ogólnopolska Sieć Zagród Edukacyjnych (OSZE)

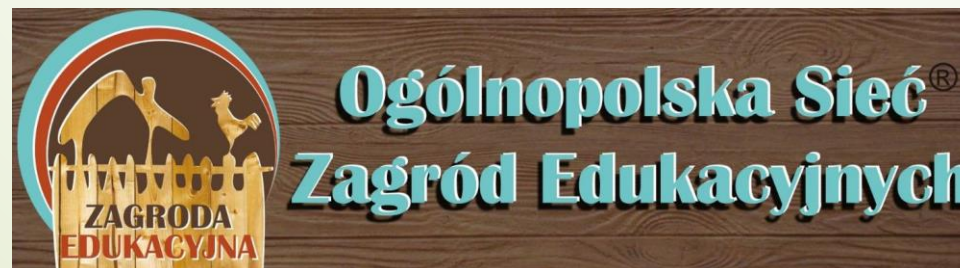

Ogólnopolska Sieć Zagród Edukacyjnych funkcjonuje w Polsce od 2011 roku .

W wyniku realizacji projektu zdefiniowane zostało pojęcie gospodarstwa edukacyjnego wraz z jego definicją rynkową w postaci nazwy „**Zagroda edukacyjna**”

CELE STRATEGICZNE OSZE:

- podniesienie prestiżu zawodu rolnika i upowszechnienie wiedzy na temat pochodzenia żywności,
- różnicowanie pozarolniczej działalności na obszarach wiejskich,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego wsi.

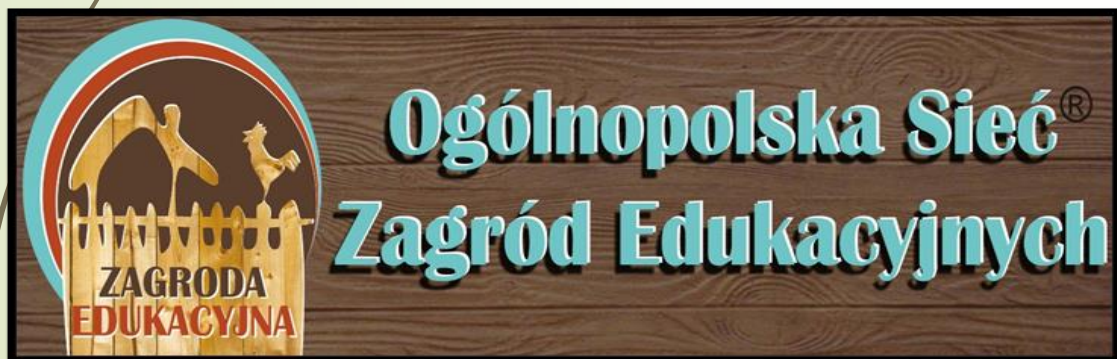
Na dzień 28.11.2024 r. w OSZE zrzeszonych jest 330 zagród edukacyjnych

Prawna ochrona Urzędu Patentowego RP

Decyzją Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej od 2014 roku ochrona prawna obejmuje:

- znaki słowne:
 - Zagroda Edukacyjna
 - Ogólnopolska Sieć Zagród Edukacyjnych
- znaki słowno-graficzne:

Struktura organizacyjna OSZE

Struktura Sieci oparta jest na trzech filarach:

- **poziom krajowy:** Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie – Koordynator Krajowy Sieci
- **poziom regionalny (wojewódzki):** Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego – Koordynatorzy Wojewódzcy w każdym Ośrodku Doradztwa Rolniczego
- **poziom lokalny:** gospodarstwa rolne podejmujące działalność edukacyjną aplikujące o członkostwo w Sieci

Zagrody edukacyjne w województwie warmińsko-mazurskim

Koordynatorki OSZE w województwie warmińsko-mazurskim:

- Marta Dudek, tel. 665 892 846
- Maria Kapuścińska, tel. 665 892 311 O/Olecko

WMODR
Sekcja Wiejskiego Gospodarstwa
Domowego i Agroturystyki

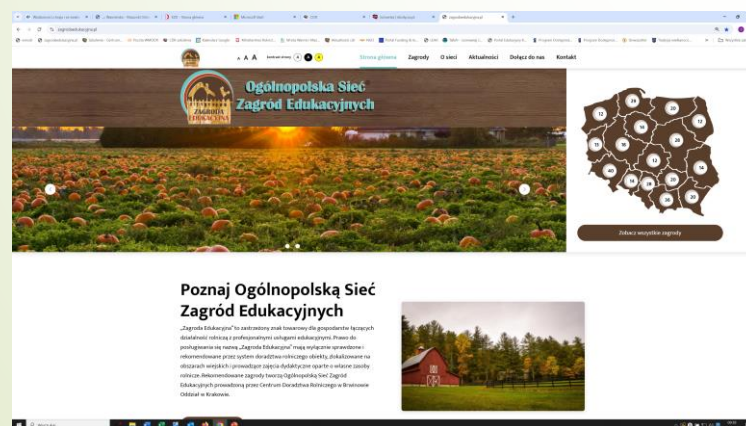
20 zagród na dzień 28.11.2024 r.

Szczegółowy opis zagród www.zagrodaedukacyjna.pl

Ogólnopolska Sieć Zagród Edukacyjnych (OSZE)

Profil Facebook:
Ogólnopolska Sieć Zagród Edukacyjnych

Strona internetowa:
www.zagrodaedukacyjna.pl

Minimalne wymagania przystąpienia do OSZE

- ➔ realizacja co najmniej dwóch celów edukacyjnych
- ➔ posiadanie zadaszzonego miejsca do prowadzenia zajęć
 - ➔ udostępnienie toalet dla uczestników zajęć
 - ➔ spełnienie warunków bezpieczeństwa określonych prawem

Przynależność do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych jest dobrowolna i bezpłatna.

Cele edukacyjne w OSZE

1. Edukacja w zakresie produkcji roślinnej,
2. Edukacja w zakresie produkcji zwierzęcej,
3. Edukacja w zakresie przetwórstwa produktów rolnych,
4. Edukacja w zakresie świadomości ekologicznej i konsumenckiej,
5. Edukacja w zakresie dziedzictwa kultury materialnej wsi, tradycyjnych zawodów, rękodzieła i twórczości ludowej

Edukacja w zakresie produkcji roślinnej

- odkrywanie i doświadczanie różnorodności biologicznej świata roślin
- poznawanie tradycyjnych i nowoczesnych metod uprawy, cyklu życia i przemiany materii, kształtów, form, kolorów, zapachów i smaków
- korzystny jest cykl wizyt w gospodarstwie dla tej samej grupy uczniów – na wiosnę dzieci mogą uczyć się przygotować ziemię pod uprawę w ogrodzie, zasiać ziarno i podczas następnych wizyt obserwować wzrost aż do zbioru

Edukacja w zakresie produkcji zwierzęcej

- poznanie życia zwierząt, zwiedzanie pomieszczeń inwentarskich, poznanie urządzeń i narzędzi, systemów hodowli, użytkowania i funkcji życiowych zwierząt w zakresie dostosowanym do wieku uczniów
- bezpośredni kontakt ze zwierzętami poprzez oglądanie, głaskanie, słuchanie odgłosów, poznawanie zapachów i wykonywanie czynności gospodarskich, takich jak karmienie, sprzątanie, czyszczenie, dojenie
- kontakt ze zwierzętami uczy wrażliwości i bezinteresowności oraz wdraża do obowiązków i rozbudza potrzeby poznawcze

Edukacja w zakresie przetwórstwa produktów rolnych

- pokazanie drogi od wytworzenia i zebrania surowca do końcowego atrakcyjnego smakołyku lub przedmiotu użytkowego w ramach pokazów i warsztatów przetwarzania produktów mlecznych, mięsnych, zbożowych, owoców, warzyw, ziół i innych produktów rolnych
- uczestnicy nie tylko uczą się metod przetwarzania ale także doświadczają wysiłku produkcji, a tym samym nabierają szacunku dla pracy producenta

Edukacja w zakresie świadomości ekologicznej i konsumenckiej

- uświadomienie pochodzenia i wartości odżywczej produktów z gospodarstwa,
- uczenie odróżniania produktów naturalnych od wysoko przetworzonych przemysłowych i kształtowanie nawyków konsumenckich
- pokazanie praktyk gospodarskich pomagających zrozumieć wiele aspektów związanych z ekologią, np. wykorzystywanie deszczówki do podlewania ogrodu czy karmienie zwierząt odpadkami organicznymi, kompostowanie materii organicznej itp.

Edukacja w zakresie dziedzictwa kultury materialnej wsi, tradycyjnych zawodów, rękodzieła i twórczości ludowej

- pokazanie bogactwa kultury materialnej i duchowej wsi poprzez organizację atrakcyjnych zajęć praktycznych: plastycznych, artystycznych, kulinarnych
- prezentacja wyposażenia domu, sprzętów gospodarstwa domowego czy maszyn rolniczych wykorzystywanych przez wcześniejsze pokolenia mieszkańców
- przywołanie pamięci o dawnych zawodach takich jak bartnik, kołodziej, bednarz, rymarz, garncarz, itp

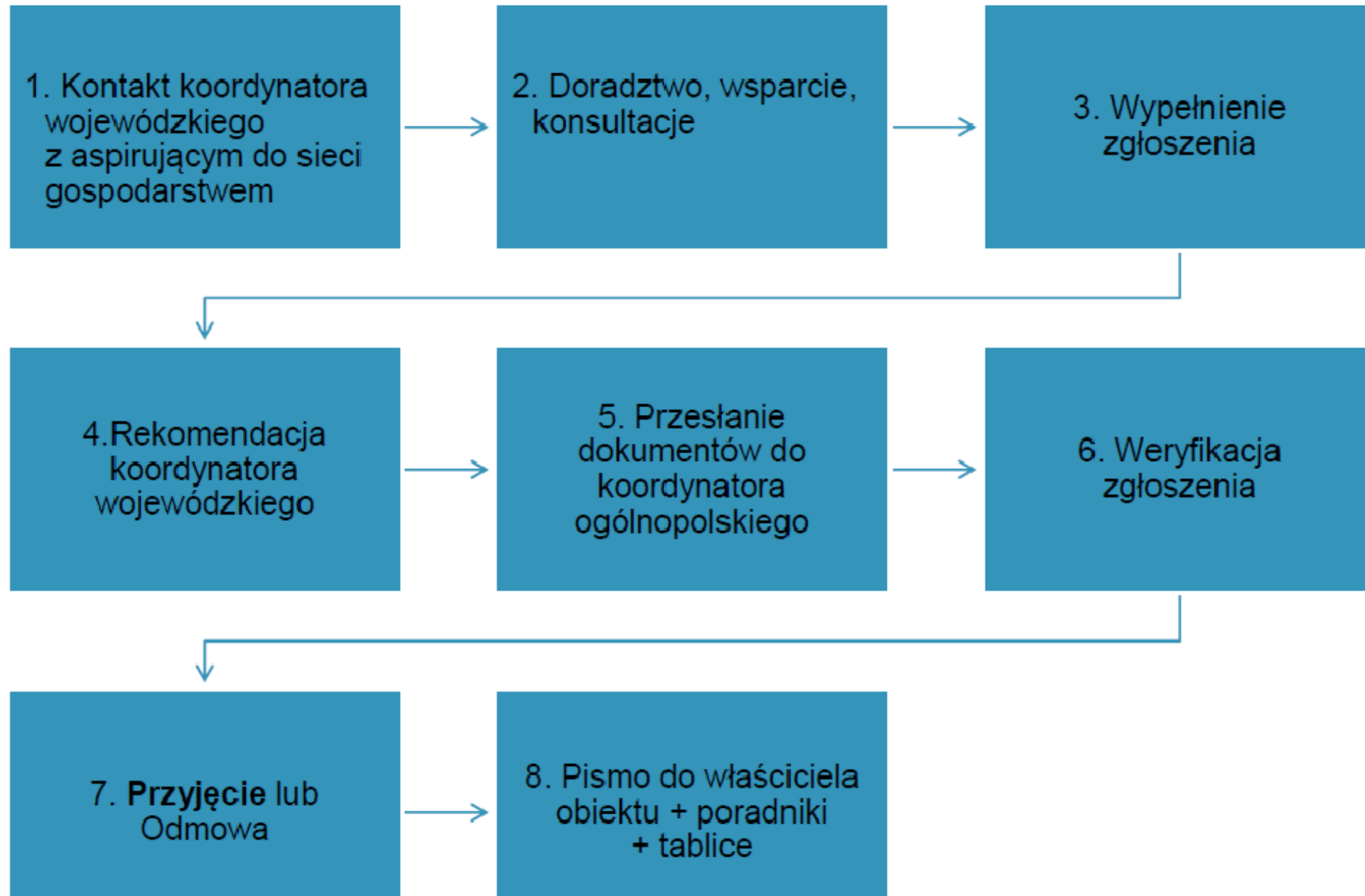
Co zrobić aby przystąpić do OSZE?

- **Działania zgodne z definicją „zagrody edukacyjnej”**
- **Przygotowanie:**
 - formularza zgłoszeniowego
 - programów zajęć edukacyjnych – minimum dwóch zdjęć i opisu obiektu
- **Uzyskanie rekomendacji koordynatora wojewódzkiego Sieci**

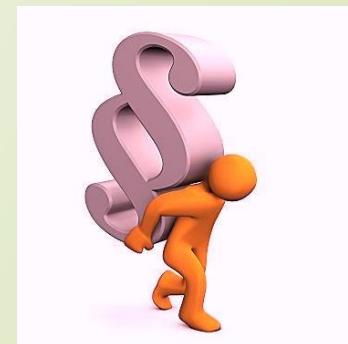
Koordynatorzy wojewódzcy wspierają pretendenta do Sieci w całym procesie certyfikacji

Przepisy prawne – usługi edukacyjne

1. Usługi edukacyjne świadczone dla gości gospodarstwa agroturystycznego **w cenie pobytu** – podlegają zwolnieniu podatkowemu
2. Usługi edukacyjne za które **pobierana jest odpłatność** – gospodarstwo nie korzysta z żadnych szczególnych rozwiązań prawnych:
 - W przypadku przychodów miesięcznych nie przekraczających 75% minimalnego wynagrodzenia (od lipca 2024 roku – 3225 zł) możliwość skorzystania z tzw. **działalności nierejestrowanej**
 - W pozostałych przypadkach konieczność rejestracji **pozarolniczej działalności gospodarczej**

Przepisy prawne – pozarolnicza działalność gospodarcza

- Złożenie **wniosku o wpis do CEIDG** (Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej)
- Złożenie **oświadczenia o wyborze formy opodatkowania** podatkiem dochodowym od osób fizycznych (na zasadach ogólnych według skali podatkowej, podatek liniowy, ryczałt)
- Opłacanie składek **ZUS** lub **pozostanie w ubezpieczeniu KRUS**

Warunki pozostania w KRUS

- Podleganie ubezpieczeniu rolniczemu **nieprzerwanie od 3 lat**
- **Złożenie oświadczenia** o prowadzeniu gospodarstwa rolnego w ciągu 14 dni od rozpoczęcia pozarolniczej działalności gospodarczej
- Zgłaszający **nie jest pracownikiem/emerytą/rencistą**
- **Kwota należnego podatku dochodowego** z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok nie przekroczyła kwoty granicznej (za rok 2024 - 4358 zł) - oświadczenie do 31 maja
- Opłacanie składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe **w podwójnym wymiarze**

Warunki przedmiotowe uzyskania wsparcia w zakresie „start zagród edukacyjnych”:

- Operacja jest inwestycją polegającą na dostosowaniu małego gospodarstwa rolnego do **świadczenia usług edukacyjnych zgodnie ze standardami OSZE**
- Operacja zakłada **realizację przynajmniej dwóch celów edukacyjnych**, o których mowa w standardach OSZE *(dodatkowe punkty za więcej celów edukacyjnych)*
- Operacja uzyskała **pozytywną rekomendację** właściwego terytorialnie przedstawiciela ODR – wojewódzkiego koordynatora OSZE pod kątem spójności ze standardami OSZE
- Wnioskodawca przewiduje **przystąpienie do OSZE** prowadzonej przez CDR O/Kraków nie później niż w dniu złożenia wniosku o płatność
- Beneficjent **dokonał zgłoszenia do CEIDG** *(Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej)*

Warunki przedmiotowe uzyskania wsparcia w zakresie „rozwój zagród edukacyjnych”:

- Operacja jest inwestycją polegającą na dostosowaniu małego gospodarstwa rolnego do **realizacji co najmniej 2 dodatkowych celów edukacyjnych**, o których mowa w standardach OSZE, a w przypadku gdy wnioskodawca realizuje już więcej niż 3 cele edukacyjne, operacja polega na **modernizacji** tego gospodarstwa w celu podniesienia standardu świadczonych w nim usług w zakresie realizowanych celów edukacyjnych
- Udokumentowano, iż **zagroda jest zarejestrowana w OSZE**

Gospodarstwo agroturystyczne

Agroturystyka to rodzaj turystyki wiejskiej, znanej w Polsce od dawna jako „wczasy pod gruszą”. Jest to forma wypoczynku u rolnika, w funkcjonującym gospodarstwie rolnym, gdzie można mieszkać, jadać wspólne posiłki z gospodarzami, uczestniczyć w pracach polowych, obserwować hodowlę zwierząt i produkcję roślin.

Przepisy prawne

Kluczowym ułatwieniem w świadczeniu usług turystycznych w gospodarstwie rolnym (agroturystycznym) jest przepis zawarty w **Ustawie z dnia 6 marca 2018r. - Prawo przedsiębiorców (Dz.U. 2018, poz. 646)**, zgodnie z którym **przepisów ww. ustawy nie stosuje się do:**

- ✓ wynajmowania przez rolników pokoi,
- ✓ sprzedaży posiłków domowych,
- ✓ świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów (np. edukacyjnych).

Przepisy prawne

Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych na podstawie art. 21 pkt. 43 (Dz. U. 1991, nr 80, poz. 350) z późniejszymi zmianami; stanowi **całkowite zwolnienie z opodatkowania dochodów z tytułu wynajmowania pokoi gościnnych**, przy łącznym spełnieniu przez osobę fizyczną następujących warunków:

- wynajmowane **pokoje gościnne** znajdują się w budynkach mieszkalnych;
- **budynki mieszkalne** należą do **gospodarstwa rolnego** w rozumieniu Ustawy o podatku rolnym;
- budynki mieszkalne, w których wynajmowane są pokoje muszą być położone na **terenach wiejskich**;
- pokoje są wynajmowane osobom przebywającym na **wypoczynku**,
- liczba wynajmowanych pokoi **nie przekracza pięciu**.

Aktualne przepisy prawne

Osoby fizyczne, których zakres działalności **wykracza poza zwolnienie przedmiotowe** (np. wynajmowanie większej liczby pokoi niż 5) mają możliwość wyboru formy opodatkowania dochodów:

- **podatek dochodowy na zasadach ogólnych,**
- *karta podatkowa (wynajem pokoi przez rolników nie będących przedsiębiorcami do 12 pokoi i żywienia gości w tych pokojach) - nikt nowy nie przystąpić już do karty podatkowej. Tylko ci, którzy opłacali kartę 31 grudnia 2021 r., zachowali do niej prawo na przyszłe lata).*

Pomimo **zwolnienia z podatku dochodowego** lub **opodatkowania kartą podatkową** wymagane jest minimum dokumentacji w postaci tzw. **dziennej ewidencji sprzedaży** obejmującej codzienne zapisywanie otrzymanej od klientów kwoty.

Aktualne przepisy prawne

Gospodarstwa agroturystyczne według ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (tj. Dz.U. z 1997, nr 133, poz. 884), z póź. zmianami uważane są za tzw. „inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie” i **podlegają zgłoszeniu do ewidencji takich obiektów prowadzonej przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce położenia.**

Zgłoszenie może spowodować kontrolę w zakresie spełniania wymagań:

- budowlanych,
- przeciwpożarowych,
- sanitarnych,
- minimalnego wyposażenia pokoi.

Aktualne przepisy prawne

Żywienie gości w gospodarstwie agroturystycznym wymaga również **zgłoszenia do powiatowego inspektora sanitarnego** – nie ma obowiązku zatwierdzania zakładu, ale jest obowiązek zgłoszenia żywienia turystów na potrzeby ewentualnej kontroli (14 dni przed planowanym rozpoczęciem działalności).

Warunki przedmiotowe uzyskania wsparcia LEADER w zakresie „gospodarstwo agroturystyczne”:

- Przedłożenie koncepcji wdrożenia **systemu kategoryzacji** Wiejskiej Bazy Noclegowej
- **Przystąpienie do** lokalnej, regionalnej lub ogólnopolskiej **organizacji zrzeszającej kwaterodawców wiejskich** (nie później niż w dniu złożenia wniosku o płatność)
- **Rozszerzenie oferty** innych usług związanych z pobytem turystów lub **modernizacja** w celu podniesienia standardu lub poszerzenia świadczonych usług

Kategoryzacja Wiejskiej Bazy Noclegowej

Kategoryzacja wiejskiej bazy noclegowej polega na nadaniu poszczególnym obiektom noclegowym określonej kategorii, świadczącej o jakości wyposażenia i oferowanych usług. **Przyznaje się ocenę w skali od jednego do trzech słoneczek.** Pozwala na uporządkowanie i uzyskanie przejrzystości ofert oraz stworzenie produktów turystycznych wiarygodnych jakościowo.

Celem Kategoryzacji jest:

- podnoszenie jakości świadczonych usług w obiektach turystyki wiejskiej,
- rekomendacja i promocja obiektów poddanych ocenie kategoryzacyjnej,

System kategoryzacji Wiejskiej Bazy Noclegowej klasyfikuje obiekty do jednego z dwóch rodzajów:

- a. wypoczynek na wsi, b. wypoczynek u rolnika

Ważność przyznanej kategorii wynosi 4 lata

Kategoryzacja jest odpłatna

Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”

- Powstała w roku 1996
- Jest organizacją o zasięgu ogólnopolskim, zrzeszającą stowarzyszenia, do których należą właściciele obiektów turystyki wiejskiej.
- Jej celem jest prowadzenie wszechstronnych działań na rzecz promocji i rozwoju polskiej turystyki obszarów wiejskich.
- Założenia statutowe są realizowane poprzez ustawiczne szkolenia, wydawnictwa oraz promocje w środkach masowego przekazu.
- **Jednym z głównych zadań Federacji jest kategoryzacja Wiejskiej Bazy Noclegowej – czyli dobrowolnej oceny obiektów turystyki wiejskiej, przeprowadzanej przez licencjonowanych inspektorów.**

Gospodarstwa opiekuńcze

Forma gospodarowania łącząca działalność rolniczą z opieką nad osobami potrzebującymi wsparcia.

Najważniejszą cechą tych gospodarstw jest wykorzystanie potencjału gospodarstwa rolnego do prowadzenia działań o charakterze terapeutycznym, opiekuńczym i integracyjnym.

Pozarolnicza działalność gospodarstw rolnych - korzyści

- ✓ Osiągnięcie dodatkowych dochodów
- ✓ Realizacja pasji gospodarzy
- ✓ Nawiązanie relacji społecznych
- ✓ Satysfakcja z niesienia pomocy

Dziękuję za uwagę

Marta Dudek, tel. 665 892 846, e-mail: m.dudek@w-modr.pl
Sekcja Wiejskiego Gospodarstwa Domowego i Agroturystyki